

*До разової спеціалізованої вченої ради
по захисту дисертації на здобуття ступеня
доктора філософії Скречко М.-М.А.*

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидата юридичних наук, доцента Татарина Ігоря Івановича на
дисертацію Скречко Марти-Марії Андріївни
«Функція захисту під час виконання процесуальних рішень детективів»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність теми дисертації зумовлена глибинними трансформаціями, що відбуваються у системі кримінального процесуального права України впродовж останнього десятиліття, зокрема у зв'язку з утворенням нових органів досудового розслідування – Національного антикорупційного бюро України (НАБУ) та Бюро економічної безпеки України (БЕБ). Введення у процесуальний обіг фігури детектива як повноважного суб'єкта досудового розслідування (див. с. 18–19 дисертації) викликало потребу в новому науковому осмисленні процесуальних механізмів реалізації функції захисту у кримінальному провадженні.

На сучасному етапі розвитку кримінального процесу України значна увага приділяється гарантіям сторони захисту. Проте у практиці правозастосування спостерігається недостатня урегульованість процесу взаємодії сторони захисту з детективами під час реалізації ними таких повноважень, як повідомлення про підозру, проведення негласних слідчих (розшукових) дій, звернення з клопотаннями до слідчого судді тощо (с. 24–27 дисертації). Як вказано у дисертації, відсутність чітких механізмів реалізації функції захисту на цих етапах може призводити до обмеження процесуальних прав підозрюваного, обвинуваченого чи захисника.

Ситуацію ускладнює й те, що діяльність детективів регламентується не лише нормами КПК України, але й спеціальним законодавством та внутрішніми

інструкціями НАБУ і БЕБ, які часто не узгоджуються між собою, породжуючи прогалини або колізії в правозастосуванні (с. 21–22 дисертації). Зокрема, авторка обґрунтовано вказує на відсутність належного судового контролю за окремими діями детективів, що ускладнює ефективне виконання функції захисту на ранніх етапах досудового розслідування (с. 28–29 дисертації).

Окрему актуальність обраної теми зумовлює сучасна ситуація в Україні, зокрема вплив воєнного стану на практику розслідування корупційних і економічних правопорушень. В умовах збройної агресії посилюється загроза обмеження прав сторони захисту через застосування тимчасових режимів процесуального реагування. У таких умовах забезпечення балансу між ефективністю слідства і дотриманням прав підозрюваного, обвинуваченого набуває особливого значення.

Додатково авторка звертає увагу на цифровізацію процесуальних процедур – зокрема, впровадження електронної системи документообігу (іКейс), що ускладнює ознайомлення сторони захисту з матеріалами провадження, у разі коли відсутній технічний або юридичний механізм доступу до таких даних.

Слід відзначити, що тема дослідження ще не отримала комплексного наукового висвітлення. Питання законодавчих змін, що стосуються створення БЕБ, розглядалися в наукових працях Ю. Ю. Козара, Л. Т. Обідняк, Я. В. Попенка, Н. С. Пузирної та інших, втім, такі праці містять лише загальний опис законодавчих новел, передумови їх прийняття, аналіз видів діяльності БЕБ та їх економічну сутність, а також розкривають важливість створення означеного органу. Діяльність детективів НАБУ стала предметом наукового пошуку Р. В. Войтюка, І. В. Гловюк, І. П. Зіньковського та І. В. Чечерського та інших. Як слушно вказує дисертантка, «функція захисту при виконанні процесуальних рішень детективів залишається малодослідженою» (с. 19-20), а окремі аспекти практики розгляду скарг, подання клопотань чи збирання доказів потребують концептуального переосмислення. Це свідчить про наявність наукової новизни, високої соціальної значущості та практичної затребуваності обраної теми.

Таким чином, тема дисертації є не лише своєчасною, а й такою, що відповідає викликам сучасної практики кримінального судочинства, зокрема в

контексті спеціалізованих проваджень, цифровізації правосуддя та підвищених вимог до стандартів захисту прав людини.

Оцінка наукової обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Дисертація Скречко Марти-Марії Андріївни характеризується високим рівнем наукової обґрунтованості, логічною послідовністю викладу, внутрішньою змістовною узгодженістю та належним використанням наукової методології. У роботі представлено глибоко структурований підхід до вивчення складної та малодослідженої у вітчизняній правовій науці проблематики – функції захисту в контексті процесуальної діяльності детективів.

Дисертанткою вивчено значний масив наукових, нормативних, практичних та інформаційних джерел – загальний обсяг бібліографічної бази становить 264 найменування (с. 214–241), що свідчить про ґрунтовність опрацювання теми. У дисертації коректно відображено стан наукової розробленості досліджуваної проблеми, представлено критичний аналіз поглядів провідних науковців у сфері кримінального процесуального права та сформульовано власне бачення шляхів вирішення виявлених суперечностей (с. 79-80, 141-145, 206-213).

Наукові положення, що сформульовані в роботі, є обґрунтованими з теоретичної, правозастосовної та логіко-правової точок зору.

Значною перевагою є **використання як загальнонаукових, так і спеціальних методів дослідження**, що дозволило здобувачці всебічно проаналізувати проблематику. За допомогою *діалектичного методу* в усіх розділах проведено всебічний аналіз предмета дослідження, розглядаючи функцію захисту та процесуальні рішення детективів у їхньому взаємозв'язку. *Метод аналізу* використано у всіх підрозділах наукової роботи (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2). Зокрема, у підрозділі 1.2 проаналізовано стан наукових розробок щодо функції захисту, а в підрозділі 2.1 – особливості реалізації початкових процесуальних рішень. *Герменевтичний метод* дав змогу в підрозділі 1.1 здійснити інтерпретацію правових понять, таких як «процесуальне

рішення детектива» та «функція захисту», що забезпечило їх змістовне тлумачення. Завдяки *порівняльно-правовому методу* в підрозділі 1.3 зіставлено правове регулювання виконання процесуальних рішень детективів у Сінгапурі та Новій Зеландії з вітчизняною практикою. *Методи формальної логіки* взято за основу в усіх розділах для послідовного викладу матеріалу, наприклад, у підрозділі 2.2 при аналізі процесуальних рішень під час подальшого розслідування. *Метод узагальнення* застосовано в підрозділах 3.2 і висновках до всіх розділів для формулювання пропозицій щодо вдосконалення законодавства. Забезпечити репрезентативність результатів, отриманих у ході анкетування науково-педагогічних працівників, адвокатів, детективів і слідчих, дозволив *метод соціологічних досліджень* (розділи 2, 3). У підборі респондентів для подальшого анкетування за розробленою анкетною, а також під час пошуку та аналізу судової практики (підрозділи 2.1, 2.2, 3.1, 3.2) став у нагоді *метод вибірки*. *Статистичний метод* сприяв аналізу емпіричної інформації, зокрема судових рішень, результатів анкетування у межах теми дослідження (розділи 2, 3). Застосований в ході аналізу конкретних справ із судової практики *метод case study* дозволив проілюструвати теоретичні положення практичними прикладами (підрозділи 2.1, 2.2, 3.1, 3.2).

Окремо слід згадати про **власні узагальнення, висновки й наукові положення**, які є чітко окресленими, логічно виведеними із аналізу матеріалів та не дублюють раніше відомих у науковій літературі тверджень. Вони цілком придатні для подальшої апробації в практичній діяльності адвокатів, детективів та суддів.

Таким чином, можна констатувати, що Скречко Марти-Марії Андріївни продемонструвала високий рівень володіння методологією наукової діяльності, вміння застосовувати її для розв'язання комплексних правових проблем, а також здатність формулювати науково обґрунтовані, логічно послідовні й практично значущі висновки та рекомендації.

Оцінка новизни представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень та рівня виконання поставленого наукового завдання.

Дисертація Скрячко Марти-Марії Андріївни є завершеним самостійним науковим дослідженням, яке відзначається суттєвою **науковою новизною**, належним рівнем **оригінальності сформульованих положень**, а також високим ступенем **виконання поставленого наукового завдання**.

Як зазначено у вступі дисертації, головною метою дослідження стало з'ясування сутності та змісту функції захисту під час виконання процесуальних рішень детективів, а також розробка пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання відповідної сфери у кримінальному процесі (с. 20). Ця мета була розгорнута через систему конкретизованих завдань, кожне з яких логічно реалізовано у відповідних структурних частинах дисертації.

Наукова новизна роботи насамперед виявляється у **комплексному підході до вивчення функції захисту саме в контексті діяльності детективів**, що є малодослідженим напрямом у сучасній вітчизняній правовій науці. У більшості попередніх праць увага зосереджувалася або на загальній характеристиці функції захисту, або на діяльності слідчих, детективів як класичних суб'єктів досудового розслідування (с. 19). Натомість авторка обґрунтовано доводить, що **детективи мають особливий процесуальний статус**, який зумовлює низку специфічних викликів для реалізації права на захист.

До положень, що можуть претендувати на наукову новизну, на погляд рецензента, серед іншого слід віднести такі:

– сформульовано концептуальне розуміння процесуального рішення детектива, до якого окремими складовими віднесено: владність волевиявлення; його спрямованість на здійснення досудового розслідування; його (волевиявлення) сконцентрованість на встановленні, зміні або припиненні кримінальних процесуальних відносин; вираженні охарактеризованого волевиявлення у процесуальному документі або процесуальній дії;

– виявлено суттєві невідповідності норм КПК і відомчих актів БЕБ та НАБУ щодо внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР) відомостей про вчинене кримінальне правопорушення. Констатовано, що згідно зі ст. 214 КПК детектив зобов'язаний внести відповідні відомості до ЄРДР, проте може здійснювати досудове розслідування лише після прийняття рішення

керівником органу досудового розслідування. Крім цього, актуалізовано проблематику невідповідності норм КПК та відомчих актів щодо дій детектива у разі самотійного виявлення ним обставин, що можуть свідчити про кримінальне правопорушення: КПК передбачає самотійне внесення таких відомостей до ЄРДР, тоді як відомчі акти передбачають звернення до керівника підрозділу детективів із відповідним повідомленням (рапортом). Обґрунтовано пропозиції (див. додаток Е), що в цьому разі детективу слід повідомляти про виявлені обставини керівника органу досудового розслідування та не вносити відомості самотійно;

– доведено, що, незважаючи на відсутність у сторони захисту права оскаржити рішення про початок досудового розслідування, захисник може вказувати на відповідні порушення шляхом подання клопотання про визнання доказів недопустимими на підставі п. 2 ч. 3 ст. 87 КПК;

– аргументацію про те, що самотійність детектива не є довільною, а реалізується відповідно до норм КПК. Доведено, що визначення у КПК єдиного правомірного варіанта поведінки детектива у разі його недотримання дозволяє стороні захисту звернутись до слідчого судді зі скаргою в порядку ст. 303 КПК з вимогою зобов'язати детектива прийняти відповідне рішення чи вчинити відповідну дію;

– набули подальший розвиток підходи до розуміння матеріалів, ознайомлення з якими стороною захисту в порядку ст. 221 КПК не може зашкодити досудовому розслідуванню.

У дисертації містяться й інші положення, які було удосконалено або ж вони набули подальшого розвитку (с. 23-25 дисертації).

Таким чином, представлена у дисертації наукова новизна має **не декларативний, а змістовно підтверджений характер**, а здобувачкою виконано всі поставлені завдання з належною науковою глибиною, чіткістю та логічною завершеністю. Результати дослідження заслуговують на позитивну оцінку як з теоретичних, так і з прикладних позицій.

Теоретична та практична значимість результатів дисертаційного дослідження. Дисертаційне дослідження Скречко Марти-Марії Андріївни має

вагоме **теоретичне** та **практичне** значення, що виявляється як у розвитку наукової доктрини кримінального процесуального права, так і в можливості реалізації запропонованих положень і рекомендацій у правозастосовній діяльності.

Зокрема, отримані результати можуть бути використані у:

– *законотворчій практиці* – для удосконалення кримінального процесуального законодавства України шляхом обґрунтування пропозицій щодо змін кримінальних процесуальних норм, заповнення наявних прогалін (с. 252-256);

– *правозастосовній діяльності* – запропоновано рекомендації для формування єдності та передбачуваності детективної (у розумінні слідчої) та судової практики щодо розширення повноважень на виконання процесуальних рішень, що приймаються в ході першої стадії кримінального процесу, а також удосконалення діяльності захисника упродовж такої процесуальної діяльності («Методичні рекомендації для захисників під час виконання процесуальних рішень детективів» і «Методичні рекомендації для органів, що здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень із переліку ч. ч. 3, 5 ст. 216 КПК») (с. 257-283);

– *доктрині кримінального процесуального права* – для подальших теоретичних досліджень питань реалізації функції захисту під час виконання процесуальних рішень детективів;

– *науково-дослідній і експертно-аналітичній роботі* – при проведенні наукових досліджень, що стосуються правового розвитку країни та діяльності уповноважених органів, зокрема досудового розслідування та адвокатів; підготовці науково-практичних експертних висновків, зауважень і пропозицій до законопроектів у відповідній сфері (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження Науково-дослідного інституту імені академіка І. М. Луцького від 09.04.2025) (с. 284-285 дисертації);

освітньому процесі – при удосконаленні освітньо-професійних програм «Право» освітніх ступенів бакалавра та магістра спеціальності 081 «Право» (акт впровадження Закладу вищої освіти «Університет Короля Данила від 11.04.2025);

при викладанні освітніх компонент «Кримінальне процесуальне право України», «Теоретико-прикладні проблеми кримінального судочинства»; під час підготовки навчально-методичних і дидактичних матеріалів (акт впровадження Львівського державного університету внутрішніх справ від 11 квітня 2025 року № 32); під час підвищення кваліфікації адвокатів Львівської області (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження у роботу Ради адвокатів Львівської області від 11.04.2025 № 130) (с. 286-290 дисертації).

Оцінка змісту дисертації та її оформлення. Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, які включають сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (264 найменувань, розміщених на 28 сторінках) та 7 додатків (розміщених на 49 сторінках). Загальний обсяг дисертації становить 290 сторінок, із яких основний текст – 196 сторінок.

У вступі чітко окреслено наукову проблему, об'єкт і предмет дослідження, сформульовано мету, завдання, елементи наукової новизни, теоретичне і практичне значення, методологічну основу роботи, а також окреслено положення, які виносяться на захист. Вступ написано відповідно до вимог, без декларативності, із належним рівнем змістовної насиченості.

У 1 розділі дисертації, який має назву «Процесуальні рішення в діяльності детективів та при реалізації функції захисту», висвітлено ключові аспекти становлення та функціонування інституту детектива в Україні та особливості процесуальних рішень, які ним ухвалюються. Підкреслено, що створення НАБУ та БЕБ було зумовлене міжнародними зобов'язаннями України, зокрема співпрацею з МВФ, ЄС та імплементацією Конвенції ООН проти корупції. Аргументовано, що інститут детектива законодавчо закріплено у 2015 році, причому він поєднує слідчі та оперативно-розшукові повноваження, хоча в КПК поняття «слідчий» і «детектив» формально ототожені. Обґрунтовано склад учасників, які здійснюють функцію захисту, та надано авторське визначення процесуального рішення детектива. Виокремлено категорії процесуальних документів, які мають складатися виключно у паперовій або виключно в електронній формі з використанням КЕП. Особливу увагу приділено

процесуальному рішенню про зупинення строку досудового розслідування, зазначено необхідність його мотивування й можливості оскарження. Проаналізовано іноземний досвід (Сінгапур, Нова Зеландія) у частині правового регулювання процесуальних повноважень детективів, зроблено висновок, що українське законодавство є детальнішим та забезпечує вищий рівень гарантій для сторони захисту щодо оскарження рішень детектива.

У 2 розділі дисертації під назвою «Реалізація функції захисту при виконанні початкових та прийнятих в ході розслідування процесуальних рішень підрозділів детективів» комплексно висвітлено низку важливих положень, що стосуються процесуальних рішень детектива під час досудового розслідування.

Аргументовано, що хоча КПК не визначає форми рішення про початок розслідування, таке рішення реалізується у формі процесуальної дії – внесення даних до ЄРДР. Підкреслено, що внесення відомостей без повідомлення керівника підрозділу суперечить повноваженням, передбаченим ст. 39 КПК, а сторона захисту може використовувати ці порушення як підставу для визнання доказів недопустимими (п. 2 ч. 3 ст. 87 КПК).

Звернуто увагу, що не кожне повідомлення про злочин є підставою для внесення до ЄРДР – необхідний виклад обставин. Штучне обтяження кваліфікації може призвести до визнання доказів недопустимими. Також доведено, що витяг з ЄРДР, хоча й не є процесуальним рішенням, має правове значення.

Розкрито проблематику неправомірного арешту майна, зокрема через пропуск строку або подання клопотання неуповноваженою особою. Зазначено, що виклик через месенджери не є основним способом повідомлення. Обґрунтовано неприпустимість затримання без підстав, а також недопустимість цивільного позову до вручення повідомлення про підозру. Усі ці позиції мають суттєве значення для реалізації функції захисту.

У 3 розділі дисертації під назвою «Кінцеві процесуальні рішення детективів та реалізація функції захисту: перспективи їх вдосконалення» акцент зроблено на особливостях реалізації функції захисту під час прийняття процесуальних рішень детективом. Встановлено, що єдиною передбаченою

законом формою завершення досудового розслідування, яку може приймати детектив, є постанова про закриття кримінального провадження (без повідомлення про підозру) за п'ятьма підставами, передбаченими п. 1, 2, 4-1, 9, 9-1 ч. 1 ст. 284 КПК.

Обґрунтовано, що покладення на детектива обов'язку перевірки дотримання підслідності при закритті провадження (п. 9-1 ч. 1 ст. 284 КПК) є недоцільним і суперечить закону, оскільки така перевірка може створювати додаткові ризики для сторони захисту. Досліджено, що детектив має обмежені повноваження закривати провадження при наявності підозрюваного, однак може це зробити за ініціативою іншої заінтересованої особи.

Підкреслено, що самостійність детектива не є безмежною — її межі визначені законом, а бездіяльність може бути оскаржена стороною захисту. Проаналізовано правову природу обвинувального акту та обґрунтовано необхідність законодавчого регулювання строків надання матеріалів для ознайомлення. Обґрунтовано підстави скасування арешту у зв'язку із закінченням строків давності, а також необхідність конкретизації підстав оскарження повідомлення про підозру.

У висновках підведено підсумки кожного з поставлених у вступі наукових завдань, що забезпечує структурну завершеність дисертації. Висновки є логічно пов'язаними з викладеним матеріалом, узагальнюють отримані результати та містять пропозиції прикладного характеру.

Дисертація виконана українською мовою, стиль – академічно-науковий, чіткий, логічний.

Таким чином, зміст дисертації відповідає критеріям академічної доброчесності, наукової зрілості й методологічної повноти. Структура роботи забезпечує повноту розкриття теми, а якість оформлення засвідчує належний рівень підготовки здобувачки.

Відображення наукових положень в опублікованих працях. Результати дисертаційного дослідження Скречко Марти-Марії Андріївни знайшли належне відображення в одинадцяти публікаціях, чотири статті, у тому числі одна у співавторстві, що опубліковані у наукових виданнях, включених до переліку

фахових видань України з присвоєнням категорії «Б», сім публікацій у збірниках матеріалів конференцій.

Кожна з публікацій відповідає змісту відповідних розділів дисертації, підтверджує її наукову новизну та відображає цілісність авторського підходу. Основні положення дисертації апробовані публічно, а їхня наукова значущість визнана академічною спільнотою. Це свідчить про відповідальне ставлення здобувачки до процесу наукової апробації та підтверджує завершеність і достовірність результатів дослідження.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушення академічної доброчесності. Під час ретельного вивчення змісту дисертації фактів порушення академічної доброчесності не виявлено.

Незважаючи на високий науковий і практичний рівень дослідження, дисертація містить окремі положення, які мають дискусійний або уточнюючий характер чи вимагають додаткового обґрунтування під час захисту. Зокрема:

1. У підрозділі 1.3 «Зарубіжний досвід правової регламентації виконання та оскарження процесуальних рішень підрозділів детективів» авторка зосередила увагу саме на досвіді Сінгапуру та Нової Зеландії щодо правової регламентації виконання та оскарження процесуальних рішень детективів. Виникає питання чому саме було обрано вказані країни і не розглянули законодавство європейських держав, наприклад Латвійської Республіки, Литовської Республіки, Республіки Польща чи інших країн, правові системи яких є ближчими до української та мають схожі засади кримінального процесу?

2. На с. 144 дисертації авторка відстоює позицію та зазначає, що оформлення процесуального рішення детективом у формі листа є допустимим та не суперечить вимогам КПК у разі одночасного дотримання двох умов: 1) оформлення процесуального рішення у формі постанови в конкретному випадку прямо не передбачене КПК; 2) лист, яким оформлене процесуальне рішення детектива, є вмотивованим та відповідає вимогам ч. 5 ст. 110 КПК. Рецензент не повністю підтримує зазначену авторкою позицію щодо допустимості оформлення процесуального рішення детективом у формі листа, навіть за умови дотримання певних вимог. Така позиція суперечить положенням ч. 3 ст. 110 КПК

України, яка чітко визначає форму процесуальних рішень — а саме, у формі постанови. Крім того, відповідно до ч. 2 ст. 220 КПК України, про повну або часткову відмову в задоволенні клопотання виноситься вмотивована постанова, це є обов'язковою умовою її правомірності. Використання листа як альтернативної форми є процесуально неправомірним і може зумовити недійсність відповідного процесуального рішення.

3. На с. 188 дисертації авторка пропонує викласти абзац 1 ч. 1 ст. 221 КПК в новій редакції такого змісту: *«1. Слідчий, дізнавач, прокурор зобов'язаний за клопотанням сторони захисту, потерпілого, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, надати їм матеріали досудового розслідування для ознайомлення **протягом десяти днів з дня його отримання**, за виключенням матеріалів про застосування заходів безпеки щодо осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, а також тих матеріалів, ознайомлення з якими на цій стадії кримінального провадження може зашкодити досудовому розслідуванню. Відмова у наданні для ознайомлення загальнодоступного документа, оригінал якого знаходиться в матеріалах досудового розслідування, не допускається»*. Тож, цікаво було б почути позицію дисертантки щодо того, чому саме вона визначає десять днів для надання матеріалів на ознайомлення, а не інший строк.

4. У дисертації лише побіжно розглянуто питання реалізації функції захисту в умовах правового режиму воєнного стану, хоча відомо, що дія ст. 615 КПК України у цих умовах суттєво змінює баланс процесуальних повноважень. Доцільно було б уточнити, як саме захисник може реагувати на дії детектива в умовах відсутності судового контролю.

Таким чином, зазначені положення є **науково дискусійними** та відкривають перспективу для подальших розробок у сфері кримінального процесуального права. Вони не знижують цінності дослідження, але можуть бути використані як основа для конструктивної наукової полеміки під час захисту дисертації.

Відсутність конфлікту інтересів. Рецензент не має реального чи потенційного конфлікту інтересів щодо здобувача та/або його наукових керівників.

ВИСНОВОК: дисертація Скрячко Марти-Марії Андріївни «Функція захисту під час виконання процесуальних рішень детективів» є самостійним, оригінальним, актуальним науковим дослідженням, в якому отримано нові науково обґрунтовані результати, які несуть сутнісне теоретичне і практичне значення та вирішують важливе наукове завдання, що має істотне значення для теорії і практики кримінального процесу.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом МОН України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її авторка Скрячко Марта-Марія Андріївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент

**Доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики
факультету № 1 (з підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України)**

**Львівського державного університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент**

Ігор ТАТАРИН